

גליון מס' 11 | תמוז תשפ"א

המשרד לשירותי דת

נהלים הנחיות עדכונים וחדשות

בכל הנוגע לרישום נישואין ולרבנים

יום נישואין והרבנים בכל הנוגע לרישום נישואין והרבנים בכל הנוגע לרישום נישואין והרבנים בכל הנוגע לרישום

הרבנים בהתיישבות

- מנגנון פיקוח ודיווח על פעילות הרבנים בהתיישבות
- דוח חודשי בגין ימי חופשה ומחלה
- עבודה פרטית
- דרישת מגורים

הנחיות לרישום נישואין

- סיום הנחיות מקלות של תקופת הקורונה - חזרה לשגרה
- ריענון התיקון לחוק גיל הנישואין להעלאת גיל הנישואין

שו"ת לרישום נישואין

שאלות ותשובות שעלו במסגרת
קבוצת הווצאפ של רשמי הנישואין
בשנת 2020

המשרד לשירותי דת

תעודה וכתובה

נהלים הנחיות עדכונים וחדשות בנושא הרישום לנישואין

המשרד לשירותי דת אגף שירותי דת

בס"ד, י"ט סיוון תשפ"א
30 במאי 2021

לכבוד
הרבנים המכהנים במועצות האזוריות
רבנים אזוריים ורבני ישוב
מועצות האזוריות/דתיות אזוריות

שלום וברכה,

הנדון: דיווח על פעילות הרבנים בהתיישבות

סימוכין: חוזר מנכ"ל המשרד לשירותי דת - להעסקת רבנים במועצות האזוריות (01/2014)
פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בסק"כ 24301-02-15

הנני לפנות אליכם בנושא שבנדון כדלהלן:

- בשנת 2014 יצא חוזר מנכ"ל "להעסקת רבנים במועצות האזוריות" שבט תשע"ד (ינואר 2014). החוזר מתייחס לרבנים המכהנים במועצות האזוריות והדתיות-אזוריות - רב אזורי ורב ישוב (להלן "הרבנים").
- החוזר מסדיר בין היתר את הליכי אישור התקן לרבנים, תנאי כשירות למשרת רב, הליכי הבחירות לרבנים, הגדרת תפקידי הרבנים, מקום מגורי הרב, היתר עבודה פרטית ועוד.
- סעיף 10 לחוזר המנכ"ל קבע:

" יחד עם זאת, נוכח ייחוד תפקידו של רב ומעמדו הוא לא יהיה חייב בדיווח אודות תפקודו ישירות למועצה הדתית/מועצה אזורית ותחת זאת יוקם מנגנון דיווח על פעילות הרבנים אשר יופעל על ידי וועדה שחבריה הם: רב עיר שימונה ע"י מועצת הרבנות הראשית לישראל - יו"ר, רב עיר שימונה ע"י הרבנות הראשית לישראל - חבר, רב מרבני ההתיישבות שימונה ע"י מועצת הרבנות הראשית לישראל - חבר, מנהל תחום רבנות ונישואין במשרד לשירותי דת - מרכז.

כל רב בהתיישבות ידאג להעביר למרכז הוועדה, החל ממועד פרסום חוזר זה, אחת לשלושה חודשים, תוך 10 ימים מסיום הרבעון, דיווח רבעוני (רבעון א' חודשים 1-3 רבעון ב' חודשים 4-6 וכו'), באמצעות טופס שיופיע באתר המשרד לשירותי דת ובו פירוט אודות פעילותם כמופרט לעיל כתנאי להמשך העברת תקצוב שכרם. טופס הדיווח יועבר למחלקת נישואין ורבנים במשרד לשירותי דת, למרכז הוועדה באמצעות דוא"ל..."

רחוב כנפי נשרים 7, גבעת שאול, ירושלים, מיקוד 9546417 טל': - 02-5311131 פקס: 02-6529221

המשרד לשירותי דת

תעודה וכתובה

נהלים הנחיות עדכונים וחדשות בנושא הרישום לנישואין

המשרד לשירותי דת אגף שירותי דת

4. בהמשך לפרסום חוזר המנכ"ל, הגישו ההסתדרות הכללית וארגון הרבנים הארצי בהתיישבות לבית הדין הארצי לעבודה בקשה למתן סעד הצהרתי - סק"כ 24301-02-15 הסתדרות העובדים וארגון הרבנים הארצי בהתיישבות נ' מדינת ישראל ואח' (להלן: "הבקשה").
5. בבקשה נטען כי הוראות חוזר המנכ"ל בטלות בהיותן סותרות הוראות הסכם קיבוצי. ההסתדרות טענה, בין היתר, כנגד הוראת הדיווח על פעילות הרבנים; הגבלת היקף העבודה הפרטית; הדרישה שרבני ההתיישבות יגורו במקום כהונתם וכיוצ"ב.
6. ביום 19.4.2020 ניתן פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בבקשה (להלן: "פסק הדין"). פסק הדין דחה את בקשת ההסתדרות וארגון הרבנים הארצי בהתיישבות, וקבע, בין היתר, כי החוזר אינו סותר את ההסכמים הקיבוציים החלים על רבני ההתיישבות וכי על הרבנים לפעול לפי הוראות חוזר המנכ"ל בעניין הדיווח;
7. בהתאם לפסק הדין ולהוראות סעיף 10 לחוזר המנכ"ל, התקבלה בישיבת מועצת הרבנות הראשית בתאריך כ"ה חשון תשפ"א (12.11.20) החלטה להקמת "ועדת רבנים" שחבריה הם:
 - הרב שלמה בן עזרא, רב העיר מבשרת ציון - יו"ר הוועדה
 - הרב ציון כהן, רב העיר אור יהודה - חבר
 - הרב יוסף שלוש, הרב האזורי דרום השרון – חבר
8. לאור האמור אנו מבקשים מכל הרבנים המכהנים במועצות האזוריות, רבנים אזוריים ורבני ישוב, למלא את טופס הדיווח (המצ"ב והנמצא באתר המשרד לשירותי דת). את הדיווח עבור הרבעון הראשון, לשלושה חודשים הראשונים של השנה הלוועזית (ינואר, פברואר מרץ) יהיה ניתן להגיש עד ליום 10 לאפריל בכל שנה לוועזית; עבור הרבעון השני (אפריל מאי יוני) יוגש הדיווח עד ליום 10 ליולי בכל שנה לוועזית; עבור הרבעון השלישי (יולי אוגוסט ספטמבר) יוגש הדיווח עד ליום 10 לאוקטובר בכל שנה לוועזית; עבור הרבעון הרביעי (אוקטובר נובמבר דצמבר) יוגש הדיווח עד ליום 10 לינואר בכל שנה לוועזית.
- העתק טופס הדיווח בפורמט אחיד מצ"ב למכתב זה.
9. למען הסר ספק, היעדר דיווח בהתאם לנדרש עשוי לגרור אי העברת תקצוב שכר הרב בגין חודשי אי הדיווח.
10. בהתאם לצו שניתן במסגרת ההליך המשפטי שהתנהל ביחס לבקשה¹, נדרשו הרבנים למלא את טפסי הדיווח על פעילותם החל מינואר 2014 ולשמור את הטפסים המלאים, וזאת על מנת שיוכלו להגישם במידה ויידרשו לעשות כן. לאור פסק הדין, נבקש שכלל הרבנים יגישו את כלל טפסי הדיווח על פעילותם החל מינואר 2014, לח"מ.

¹ החלטת בית הדין האזורי לעבודה מיום 8.4.2014; החלטת בית הדין הארצי לעבודה מיום 13.7.2014

המשרד לשירותי דת

תעודה וכתובה

נהלים הנחיות עדכונים וחדשות בנושא הרישום לנישואין

המשרד לשירותי דת אגף שירותי דת

פסק הדין המלא וכן טפסי הדיווח מפורסמים באתר המשרד לשירותי דת, בכתובת:

https://www.gov.il/he/departments/publications/Call_for_bids/utytoporttothesetlementrabbis

11. אבקש לציין, כי לאחר קבלת פסק הדין לבקשת נציגי הרבנים בהתיישבות נערכו התייעצויות בשיתוף הנהלת המשרד ובשיתוף נציגים מטעם רבני ההתיישבות, וגובשה הצעה למבנה טופס דיווח שונה, שישקף את הפעילות התורנית הענפה שהרבנים שותפים לה, ויכבד את פסיקת בית הדין. ההצעה הועברה לאישור אגף הממונה על השכר, לאחר התייעצות עם הלשכה המשפטית בעניין.
12. מאחר שפסק הדין ניתן לפני כשנה, ובהנחיית הלשכה המשפטית, הוחלט כי למכתבי זה יצורף דוח הפעילות בצורתו המקורית, כפי שפורסם בשנת 2014, והרבנים יתבקשו למלא דוח זה. במקביל יימשך השיח מול לשכת הממונה על השכר באוצר, בתיאום מלא מול הנהלת המשרד והלשכה המשפטית ואנו נפעל לפי הנחייתו בעניין. ככל שיאושרו שינויים במבנה הדיווח, נשוב ונעדכןכם.
13. לסיום נציין שפסק הדין קבע הוראות חשובות נוספות לענין זכויות וחובות של רבני ההתיישבות. הנחייתנו זו מתייחסת לסוגיית הדיווח בלבד וזאת מבלי לגרוע מיתר ההוראות שנקבעו בפסק הדין.
14. נשמח לעמוד לרשותכם לכל שאלה.

בברכה רבה,

הרב חזקיהו סאמיר
מנהל אגף שירותי דת
מרכז הוועדה

העתק:

כבוד הרבנים הראשיים לישראל שליט"א
הרב יעקב אביטן, השר לשירותי דת
מר עודד פלוס, מ"מ מנכ"ל המשרד לשירותי דת
עו"ד גליה קליין, יועמ"ש המשרד לשירותי דת
הרה"ג שלמה בן עזרא שליט"א, יו"ר ועדת הרבנים
הרה"ג ציון כהן שליט"א, חבר ועדת הרבנים
הרה"ג יוסף שלוש שליט"א, חבר ועדת הרבנים

המשרד לשירותי דת

תעודה וכתובה

נהלים הנחיות עדכונים וחדשות בנושא הרישום לנישואין

דוח פעילות לרב בהתיישבות - טופס חודשי מקוון

תקופת דיווח: שנה תש" / 20_ / חודש _____ ברבעון _____ (חודשים 1-3/2014 וכו')

(הבהרה – טופס זה הינו עבור דיווח בגין פעילות של חודש אחד. לפיכך, יש להגיש 3 טופסי דיווח בכל רבעון)

פרטים אישיים:

שם פרטי	שם משפחה	ת.ז.
טלפון נייד	טלפון ניח	כתובת דוא"ל / מס' פקס
כתובת מלאה (של הרב)	תפקיד(רב ישוב/אזורי)	שם היישוב בו הנך מכהן
מועצה אזורית	במקרה שהנך רב אזורי נא לפרט את היישובים שבתחום אחריותך :	

(*) רב אזורי יציין בדיווח לצד כל פעילות את שם היישוב בו בוצעה הפעילות (ניתן לצרף נספח).

פרטי הדיווח

הפעילות	סימון כן/לא	פירוט
פיקוח על העירוב		פרט מה מידת מעורבותך, כיצד הפיקוח מתבצע בפועל ובאיזה תדירות: _____ _____ _____
פיקוח על המקוואות		פרט מה מידת מעורבותך, כיצד הפיקוח מתבצע בפועל ובאיזה תדירות: _____ _____ _____
פיקוח על הכשרות		פרט מה מידת מעורבותך, כיצד הפיקוח מתבצע בפועל על בתי העסק המושגחים ובאיזה תדירות: _____ _____ _____
עריכת חו"ק לבני זוג שאחד מהם הוא תושב היישוב		ציין מס' חו"ק שנערכו ע"י : _____
השתתפות במסיבות בר ובת מצווה		פרט מס' אירועים שנטלת בהן חלק: _____ _____
ביקור חולים לבני הקהילה.		
השתתפות בלוויית, בניחום אבלים ובאזכרות		פרט מס' אירועים שנטלת בהן חלק: _____ _____ _____

המשרד לשירותי דת

תעודה וכתובה

נהלים הנחיות עדכונים וחדשות בנושא הרישום לנישואין

דוח פעילות לרב בהתיישבות - טופס חודשי מקוון

הפעילות	סימון כן/לא	פירוט
השתתפות באירועים במוסדות חינוך בהם לומדים בני הישוב		פרט האם התקיימו אירועים כאלו ובכמה מהם נטלת בהן חלק: _____ _____ _____
השתתפות בתפילות בימי החול באחד מבתי הכנסת שבמקום כהונתך		פרט תדירות השתתפותך במניינים המתקיימים במקום כהונתך _____ _____ _____
נוכחות בשבתות במקום כהונתך.		פרט באילו שבתות נכחת במהלך החודש _____ _____ _____
מסירת שעורי תורה במהלך השנה בימי החול, בשבתות ובימים טובים.		פרט כמה שיעורים קבועים הנך מקיים במהלך החודש, מיקום השיעור, ומס' המשתתפים בממוצע: _____ _____ _____ שיעורים חד פעמיים שקיימת במהלך החודש: _____ _____ _____
זמינות למתן מענה לשאלות הלכתיות ו/או ביקורי בית.		פרט שעות בהן הנך זמין לפניות בני הקהילה: _____ _____ _____ היקף שאלות הלכתיות ממוצע _____ _____ _____ ביקורי בית : _____ _____ _____
כתיבה בעלון או בפרסומים אחרים היוצאים בישוב.		
מכירת חמץ (בניסן), השתתפות בהכנסת ספר תורה.		
נוכחות בישוב בימים נוראים ובשלושת הרגלים. (בתשרי ניסן וסיון)		פרט : _____ _____ _____ _____ _____
אירועים חינוכיים שונים		פרט : _____ _____ _____ _____ _____

שם הרב (שם פרטי ושם משפחה)	_____
תאריך	_____
חתימת הרב	_____

את הטופס יש לשלוח במייל rabbi@dat.gov.il או בפקס 02-6529221 לידי: הרב חזקיהו סאמין

המשרד לשירותי דת

תעודה וכתובה

נהלים הנחיות עדכונים וחדשות בנושא הרישום לנישואין

בס"ד

המשרד לשירותי דת אגף משאבי אנוש במועצות הדתיות

כ' סיון תשפ"א
31 מאי 2021

לכבוד
ראשי המועצות
מועצות אזוריות ומועצות דתיות-אזוריות
שלום רב,

הנדון: חוזר מנכ"ל המשרד לשירותי דת בדבר העסקת רבנים במועצות האזוריות ופסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בסק"כ 24301-02-15 בעניין רבני ההתיישבות

סימוכין: חוזר מנכ"ל המשרד לשירותי דת בדבר העסקת רבנים במועצות האזוריות (01/2014)
פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בסק"כ 24301-02-15
מכתבו של הרב סאמין מיום 30.5.21 - דיווח על פעילות הרבנים בהתיישבות

בהמשך למסמכים שבסימוכין, אבקש לפנות אליכם כדלהלן:

ביום 19.4.2020 ניתן פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בסק"כ 24301-02-15 בעניין רבני ההתיישבות (להלן: **פסק הדין**). פסק הדין המלא מפורסם באתר המשרד לשירותי דת.

בהמשך לכך, נבקש להביא בפניכם הבהרות פרטניות בנושאים השונים הנזכרים בחוזר מנכ"ל המשרד לשירותי דת בדבר העסקת רבנים במועצות האזוריות מחודש ינואר 2014 (להלן: **"חוזר המנכ"ל"**) ובפסק הדין.

א. סעיף 6.3 לחוזר המנכ"ל

בית הדין קיבל את הבהרת המדינה לפיה סעיף 6.3 לחוזר המנכ"ל, אין עניינו בחוזה עבודה אישי, אלא הודעה על תנאי עבודה על פי חוק הודעה לעובד ולמועמד לעבודה (תנאי עבודה והליכי מיון וקבלה לעבודה) תשס"ב-2002. בהתאם, בחוזר המנכ"ל הבא צפוי להתפרסם תיקון לנוסח סעיף 6.3, ויובהר במסגרתו כי קביעת תנאי העסקתו של רב תהיה במסגרת של הודעה לעובד בהתאם לחוק הודעה לעובד ולמועמד לעבודה (תנאי עבודה והליכי מיון וקבלה לעבודה) (תשס"ב - 2002).

למען הסדר הטוב, וככל שלא נעשה כן עד עתה, הנכם מתבקשים להוציא הודעה לעובד התואמת הוראות אלו. בהודעה יש לציין כי על רבני ההתיישבות חלות הוראות התקשי"ר, וכן הוראות חוזר המנכ"ל.

ב. מעגנון פיקוח ודיווח על פעילות רבני ההתיישבות

בהמשך לפסק הדין על הרבנים לפעול בהתאם להוראות חוזר המנכ"ל בכל הנוגע להעברת הדיווח על פעילותם לוועדה שהוקמה לטובת העניין.
מכתב מפורט בעניין זה הופץ ע"י מנהל אגף שירותי דת במשרד לכלל הרבנים.
בהקשר זה יוזכר כי לאור הוראות חוזרי מנכ"ל קודמים וכפי שצוין גם בפסק הדין, מחובתם של רבני ההתיישבות לדווח על כל היעדרות בגין חופשה ו/או מחלה. אמנם, כפי שטענה ההסתדרות בהליך, רבני ההתיישבות מדווחים באופן שוטף על חופשה ומחלה, אך למען הסדר הטוב נבהיר כי יש להמשיך ולהקפיד על הגשת דיווחים אלו למועצה, על מנת למנוע קשיים בהמשך.

בשל מאפייני העבודה המיוחדים של רבני ההתיישבות, ישנו באתר המשרד לשירותי דת טופס דיווח חודשי בגין ימי חופשה ומחלה (הכולל גם דיווח חודשי של הרב המצהיר על אי ניצול ימי חופשה/מחלה).

נבקש מהמועצות לוודא כי הדיווחים מוגשים אליהן באופן מסודר כנדרש.

המשרד לשירותי דת

תעודה וכתובה

נהלים הנחיות עדכונים וחדשות בנושא הרישום לנישואין

בס"ד

המשרד לשירותי דת אגף משאבי אנוש במועצות הדתיות

ג. הגבלת עבודה פרטית

בית הדין קבע כי הוראת חוזר המנכ"ל בעניין עבודה פרטית תואמת את הוראות התקשי"ר. נזכיר כי באפשרות המועצה לאשר לרב התיישבות המועסק במשרה מלאה, לעסוק בעבודה פרטית בהיקף של עד 10 שעות שבועיות (ובסה"כ 125% משרה), ובלבד שעבודתו הפרטית של הרב לא תפגע בעבודתו כרב התיישבות במועצה, והכל בכפוף לתנאים המפורטים בסעיף 11 לחוזר המנכ"ל. בהתאם לאמור, יש לבחון את ההיתרים לעבודה פרטית הקיימים במועצה בהתייחס לכלל הרבנים המועסקים על ידה, ולוודא שהם עומדים בקנה אחד עם האמור לעיל.

ככל שישנם כיום רבני התיישבות שהיקף שעות עבודתם הפרטית חורג מההיקף המותר כמפורט בחוזר המנכ"ל, ואז שעוסקים בעבודה פרטית מבלי שהעיסוק הפרטי הנוסף אושר על ידי המועצה כנדרש, יש להבהיר לרבנים את הכללים הרלוונטיים, ולבצע התאמה להוראות חוזר המנכ"ל.

בהמשך לאמור, נבקש לקבל תמונת מצב עדכנית בעניין זה בהתייחס לכלל הרבנים המועסקים במועצה. בהתאם, מצ"ב טבלה למילוי, ונבקש להחזיר אלינו את הפרטים הנדרשים **עד ליום 15.07.2021**. כמו כן, במידה וישנם רבנים העוסקים היום בעבודה פרטית בהיקף העולה על ההיקף המותר, על המועצה לוודא שהם מודעים למגבלות היקף העסקה ולהסדיר את העניין עד לא יאוחר מיום ה-31.08.2021.

ד. דרישת מגורים

כאמור בפסק הדין, הדרישה בחוזר המנכ"ל כי רבני התיישבות יתגוררו במקום כהונתם, במיוחד בהינתן המגבלות ההלכתיות על נסיעה בשבתות ובחגים, הינה דרישה חיונית לביצוע החלק המשמעותי והחשוב ביותר בתפקידו של רב - להיות דמות משמעותית ומעורבת בחיי הקהילה שבה הוא מכהן. בהתאם, ככלל, רבני התיישבות נדרשים לגור במקום כהונתם. הוראות מיוחדות לגבי רבנים שנבחרו בעבר, מפורטות בסעיף 8 לחוזר.

יחד עם זאת, בהתאם לפסק דינו של בית הדין, תורחב האפשרות לפנות לוועדת החריגים בעניין זה, כך שכל רב המבקש לפנות לוועדת החריגים בבקשה לפטור אותו מחובת המגורים, יוכל לעשות כן. ההבהרות בסוגיה זו צפויות להתפרסם במסגרת חוזר המנכ"ל הקרוב, כך שיובהר שהאפשרות להגיש בקשה לוועדת החריגים המשרדית נתונה לכל רב או מעסיק הסבור שמתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות את אי מגורי הרב במקום כהונתו (ולא רק לרב אזורי שנבחר בעבר כפי שנקבע בחוזר).

פניות לוועדת החריגים ניתן להעביר אל הרב חזקיהו סאמין, חבר ומרכז הוועדה, בדוא"ל samin@dat.gov.il או באמצעות פקס: 02-6529221. אמות המידה לבחינת הבקשות יפורסמו בתקופה הקרובה באתר המשרד לשירותי דת. יובהר כי כל עוד לא התקבלה החלטה אחרת על ידי ועדת החריגים, חלה חובת המגורים על הרב.

המשרד לשירותי דת

תעודה וכתובה

נהלים הנחיות עדכונים וחדשות בנושא הרישום לנישואין

בס"ד

המשרד לשירותי דת אגף משאבי אנוש במועצות הדתיות

כאמור לעיל, התיקונים הבודדים שיכללו בחוזר המנכ"ל הקרוב, בהתאם לפסק הדין הינם בסעיפים 6.3 ו-8.4. יתר הוראות חוזר המנכ"ל נותרו ללא שינוי, וכך גם תחולתו - ממועד פרסומו בינואר 2014. נבקש להקפיד על קיום הנחיות החוזר.

לנוחיותכם, להלן קישור לריכוז הטפסים הרלוונטיים באתר המשרד לשירותי דת:
<https://www.gov.il/he/departments/legalInfo/eportonthactivityoftherabbisinthesettlement>

הנכם מתבקשים להביא את האמור במכתבנו זה לידיעת כלל רבני ההתיישבות המועסקים על ידכם.

בכבוד רב,

צחי חמדני

מנהל אגף משאבי אנוש במועצות הדתיות (בפועל)

העתקים:

הרב יעקב אביטן, השר לשירותי דת

מר עודד פלוס, מ"מ מנכ"ל המשרד

עו"ד גליה קליין, יועמ"ש

הרב חזקיהו סאמין, מנהל אגף שירותי דת

המשרד לשירותי דת

תעודה וכתובה

נהלים הנחיות עדכונים וחדשות בנושא הרישום לנישואין

המשרד לשירותי דת אגף שירותי דת

יום חמישי ט"ז סיון תשפ"א
27 מאי 2021

לכבוד

ראשי המועצות הדתיות והממונים

מנהלי ועובדי לשכות הנישואין

שלום רב,

הנדון: הודעה לציבור בדבר התיקון לחוק גיל הנישואין להעלאת גיל הנישואין

1. לפני מספר שנים תוקן חוק גיל הנישואין תשי"א-1950, וגיל הנישואין המינימלי הועלה מגיל 17 שנים לגיל 18 שנים. עוד נקבע במסגרת החוק, כי קטין שמלאו לו 16 שנים יוכל להינשא באישור בית משפט אם נמצא כי קיימות נסיבות מיוחדות הקשורות בטובת הקטין או הקטינה המצדיקות מתן היתר.
2. ואכן, בתי המשפט דנים לעיתים בבקשות נישואין שאחד או שני בני הזוג קטינים. בתוך כך עלה כי לעיתים קרובות הציבור לא מודע לתיקון החוק ואילו היה מודע לו, היה קובע לכתחילה את מועד החתונה לאחר ששני בני הזוג היו בגירים. זאת במטרה להימנע מעוגמת הנפש הכרוכה בחוסר הוודאות והבירוקרטיה שבפנייה לבתי המשפט.
3. לאחרונה, הורה בית משפט שדן בבקשת קטינה להינשא לבגיר, לפרסם במועצות הדתיות את תיקון החוק ואת גיל הנישואין העדכני. הפרסום נועד להגביר את מודעות הציבור לעליית גיל הנישואין ולאפשר לזוגות הנרשמים לנישואין לכלכל את צעדיהם בעת קביעת מועד נישואיהם.
4. לאור האמור, נבקשכם לפרסם במועצות הדתיות ובמשרדי רושמי הנישואין הודעה לציבור בנוסח המצורף למכתבנו. כן מצורף לנוחיותכם, ובהתאם להוראת בית המשפט, פסק הדין המלא.

בברכה רבה,

הרב חזקיהו סאמין

מנהל אגף שירותי דת

(נישואין, כשרות ורבנים)

הממונה על המחוז לפקודת הנישואין

העתקים

עו"ד עוזד פלוס, מנכ"ל המשרד לשירותי דת
עו"ד גליה קליין, יועמ"ש המשרד לשירותי דת
מר אבי רוזן, דובר המשרד לשירותי דת

המשרד לשירותי דת

המשרד לשירותי דת

לידיעת הציבור

1. נבקש לעדכן כי בהתאם לתיקון לחוק גיל הנישואין תש"י-1950, **גיל הנישואין המינימלי הועלה לגיל 18.**
2. בית משפט לענייני משפחה רשאי להתיר נישואי קטין אם מלאו לזוג 16 שנים וכן מצא כי קיימות נסיבות מיוחדות הקשורות בטובת הקטין או הקטינה המצדיקות מתן היתר כאמור.
3. יוער כי טרם הכרעה בעניין קטין שמלאו לו שש עשרה שנים אך טרם מלאו לו שבע עשרה שנים, יש לקבל תסקיר עובד סוציאלי.

בברכה רבה,

חזקיהו סאמין

חזקיהו סאמין

מנהל אגף שירותי דת

הממונה על המחוז לפקודת הנישואין

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ה"נ 1. [REDACTED] (קטין) ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת, סגנית הנשיא אביבית נחמיאס

מבקשים

- 1.
- 2.
- 3.

נגד

היועץ המשפטי לממשלה משרדי ממשלה 513442037

משיב

פסק דין

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16

1. ביום 4.5.21 עתרו [REDACTED] (להלן: "המבקשים") ובתם הקטינה, [REDACTED] (להלן: "הקטינה"), ליתן לה היתר נישואין, כך שתוכל להינשא לבחיר ליבה, מר [REDACTED] (להלן: "החתן המיועד").
2. הקטינה ילידת [REDACTED] החתן המיועד יליד [REDACTED] בן כ-22 שנים. תאריך החתונה המתוכנן הינו [REDACTED] במועד בו ימלאו לקטינה 17 שנים ו-10 חודשים.
3. דיון במעמד הקטינה החתן המיועד, הוריהם של בני הזוג וב"כ היועמ"ש נקבע בפני להיום.
4. יצויין כי נוכח האמור בבקשה ונוכח גילה של הקטינה במועד הנישואין, לא נדרשה עריכת תסקיר.

עמדת הקטינה:

5. במעמד הדיון הסבירה הקטינה כי הכירה את החתן בשידוך, ולאחר שפגשה בחתן המיועד בחרה להמשיך ולהיפגש עימו. עוד הסבירה כי החתן משרת בשירות צבאי המותאם לחרדים, ומאחר ששובץ לשירות קרבי ביקשה ממנו לעבור לשירות צבאי שיאפשר יציאות יומיות, רק לאחר שהדבר אושר ע"י רשויות הצבא, החלו בתכנון החתונה במועד הקרוב לאחר ספירת העומר, שהיה פנוי באולם החתונות. רק בתום ההכנות וכאשר בני הזוג ביקשו להירשם בפני רשם הנישואין – גילו להפתעתם שגיל הנישואין הינו 18 שנים.
6. הקטינה הוסיפה שהיא לומדת בתיכון, מסיימת בגרות ונותרו לה שתי בגרות אחרונות. למדה לימודי קוסמטיקה ובני הזוג יזכו לתמיכה כלכלית מהוריה ומהורי החתן המיועד.

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ה(קטין) ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה

תיק חיצוני:

- 1 **עמדת החתן המיועד:**
- 2 6. החתן המיועד ציין כי הוא משרת בצבא ולא התכוון להינשא במהלך שירותו הצבאי. יחד עם
- 3 זאת הוצע לו בשידוך להכיר את הקטינה, וזו נשאה חן בעיניו. לאחר שהסדיר את מעברו
- 4 ממסלול קרבי למסלול שמאפשר יציאות הביתה מדי יום, החלו הכנות החתונה ובמעמד
- 5 הרישום גילו שיש צורך במתן היתר להינשא. החתן המיועד הדגיש את ההכנות שנעשו ואת
- 6 עוגמת הנפש שתיגרם לו ולקטינה אם יידחו הנישואין.
- 7 7. יצוין כי הוריו שהגיעו לדיון הביעו תמיכתם בנישואין ואימו ציינה את התמיכה הכלכלית
- 8 שניתנת ותינתן לבני הזוג.
- 9
- 10 **עמדת הורי הקטינה:**
- 11 8. הורי הקטינה הביעו תמיכה בנישואי בתם. ציינו כי הקטינה הינה הרביעית מבין שבעת
- 12 ילדיהם, וכי אחיה ואחותה נישאו לאחר גיל 18, כאשר מצאו שידוך הגון, וכי לא היו מודעים
- 13 לשינוי גיל הנישואין. מעבר לבשלות הקטינה, ציינו שהחתן המיועד הינו חייל בשירות סדיר
- 14 במסלול חרדי, בני הזוג החליטו על רצונם להינשא מתוך רצון חופשי ולא מתוך לחץ חברתי
- 15 וכי לבני הזוג בסיס כלכלי טוב ומשפחה תומכת פיזית ונפשית. ההורים הדגישו בבקשה
- 16 ובדיון שבני הזוג משתייכים לעדה החרדית, השומרים על "איסור נגיעה" ואינם מעוניינים
- 17 להמתין עד הגיע הקטינה לגיל 18, כאשר מועד החתונה נקבע בתום לב מוחלט. כן ציינו כי כל
- 18 ההכנות לחתונה נעשו, שולמו מקדמות וכבר נעשתה לכלה הדרכה והיא וכל חברותיה
- 19 התומכות בה ומלוות אותה מצפות לאירוע.
- 20
- 21
- 22 **עמדת ב"כ היועמ"ש:**
- 23 9. ב"כ היועמ"ש התנגדה לבקשה, וציינה הן בתגובה והן סיכומי טענותיה כי לא מתקיימות
- 24 נסיבות מיוחדות הנוצרות בטובתה של הקטינה המצדיקות מתן היתר.
- 25
- 26 **המסגרת הנורמטיבית:**
- 27 10. בהתאם לתיקון מס' 6 לחוק גיל הנישואין תשי"א – 1950 (להלן: "החוק"), גיל הנישואין
- 28 המינימלי הועלה מ- 17 שנים ל- 18 שנים. יחד עם זאת הוסמך בית המשפט על פי סעיף 5(א)
- 29 לחוק להתיר נישואי קטין או קטינה, אם מלאו להם 16 שנים וקיימות נסיבות מיוחדות
- 30 הקשורות בטובת הקטין או הקטינה המצדיקות מתן היתר שכזה.
- 31 11. המחוקק לא הגדיר מהן הנסיבות המצדיקות מתן היתר שכזה, והותיר את המלאכה בידי בית
- 32 המשפט.
- 33 12. בהתאם לפסיקה, תיקון מספר 6 לחוק מביא למעשה לצמצום שיקול דעתו של ביהמ"ש בעניין
- 34 התרת נישואי קטינים ומתן ההיתר הינו בבחינת החריג (ר' פסק דינו המקיף של כב' השופט

בית משפט לענייני משפחה בצפת

(קטין) ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה

תיק חיצוני:

- 1 מרדכי (מוטי) לוי בתיק ה"נ (תל אביב) 53956-11-16 ש.פ. נ' היועמ"ש 03.02.17, שם נותחו
2 הטעמים והגישות השונות להעלאת גיל הנישואין לגיל 18 שנים, כן ר' הדברים שנפסקו בתיק
3 ה"נ 22973-01-15 פלוני נ' היועמ"ש 23.02.15.
4 עוד נפסק כי מאחורי הרציונל בקביעת גיל הנישואין, "עומדת ההשקפה, כי על החברה
5 המאורגנת לשמור על הנערה, אשר, לעתים קרובות, מטעמים קצרי טווח משלה ותחת לחץ
6 הוריה, מבקשת להינשא, והיא אינה בשלה לכך, לא מבחינה פיסית ולא מבחינה רגשית.
7 יצירת תא משפחתי וגידול ילדים הם זכות וחובה, אשר דורשים בגרות נפשית וגופנית, אשר
8 לפי הגישה החקיקתית נערה, שטרם מלאו לה שבע-עשרה שנים, אינה נהנית מהם" (ר' ע"א
9 501/81 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלונית, לה (4) 430 (1981))
10 14. הכל סבורים, כי הטעם המצדיק העלאת גיל הנישואין נועד למנוע פגיעה בקטין או בקטינה
11 מנישואי בוסר בהיבטים שונים של חייהם. נקודת המוצא הינה כי נישואי בוסר מנוגדים
12 לטובתם של הקטין או הקטינה, שכן הם חסרים את הבשלות הנפשית והחברתית הנחוצים
13 לשם הקמת משפחה, אלא אם התקיימו נסיבות מיוחדות.
14
15

מן הכלל אל הפרט:

- 16 15. לאחר שבחנוני את מכלול טענות הצדדים והתרשמתי ישירות מהקטינה, לאחר ששמעתי את
17 הורי הקטינה והחתן המיועד, נחה דעתי כי במקרה זה ראוי ונכון כי יעשה שימוש בסמכותו
18 של בית משפט זה למתן היתר לנישואי הקטינה ושוכנעתי כי מתקיימות נסיבות מיוחדות
19 הקשורות בטובת הקטינה, המצדיקות מתן היתר לנישואיה, חודשיים בטרם ימלאו לה 18
20 שנה.
21
22 16. התרשמתי בצורה ברורה מבגרותה של הקטינה, אחריותה ובשלותה. הקטינה לומדת במסלול
23 של בגרות מלאה, בחרה ללמוד לימודי קוסמטיקה במרכז הארץ, איתרה את מסלול
24 הלימודים ונסעה למרכז פעמיים בשבוע לשם כך. הוריה כיבדו את רצונה וסייעו לה כלכלית
25 במסלול אותו בחרה. כן עבדה בעסק המשפחתי () באחריות רבה. הקטינה היא זו
26 שביקשה מהחתן המיועד לשנות את מסלולו בצבא, שהיה קרבי, ורק לאחר קבלת אישור
27 מגורמי הצבא, החלו בהכנות לחתונה. כן ציינה כי בחרה להתגורר בירושלים, ולא בקרבת
28 הוריה על מנת שהיא ובעלה לעתיד יוכלו לבנות את ביתם בצורה עצמאית.
29
30 17. מעבר ליכולת ההשתכרות של בני הזוג הן של הקטינה שכבר עובדת בתחום הקוסמטיקה
31 במקביל ללימודיה, והן של החתן, הם זוכים לתמיכה כלכלית מצד המשפחה.
32
33 18. יוטעם כי קיומה של משפחה תומכת, לא לוחצת, עוטפת בחום ואהבה, הינה בסיס מתחייב
34 להיעתרות לבקשה כגון דא (ש"ש 2006-11-14 י.ק. נ' היועמ"ש ואח' (23/12/15)). במקרה זה
35 ניכר כי לבני הזוג תמיכה משפחתית משמעותית – רגשית וכלכלית – משתי המשפחות.

בית משפט לענייני משפחה בצפת

ח (קטין) ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה

תיק חיצוני:

- 1
- 2 19. כן התרשמתי כי ישנה התכוונות רגשית מיוחדת הן של הקטינה והן של חברותיה המלוות
- 3 אותה לקראת מועד החתונה וכי דחיית החתונה הצפויה להתקיים בעוד שבועיים ימים,
- 4 חודשיים לפני הגיע הקטינה לגיל 18, תגרום לה לעוגמת נפש רבה ומנוגדת לטובתה.
- 5
- 6 20. בהקשר זה אדגיש כי מדובר במשפחות נורמטיביות לחלוטין אשר בתום לב גמור החלו
- 7 בהכנות לחתונה, והבהירו כי ככל שלא יינתן ההיתר, "ירכינו ראש" יכבדו את ההחלטה
- 8 השיפוטית וידחו את מועד החתונה, חרף עוגמת הנפש הרבה. לדברי הורי הקטינה, אם היו
- 9 מודעים לשינוי החוק, לא היו לוקחים סיכון והיו נמנעים מהצער הכרוך בהגשת בקשה למתן
- 10 היתר, אשר יכול ולא תיענה בחיוב.
- 11
- 12 21. בעניין זה, סבורני כי עוול גדול נעשה למשפחות אלה ואחרות הבאות בפני בית משפט זה
- 13 בבקשות למתן היתר נישואין, בעיקר מהמגזר החרדי, אשר דבר תיקון החוק, והעלאת גיל
- 14 הנישואין ל-18 שנה, לא מופץ במחוזותיהם (גם אם התיקון אכן נעשה לפני שנים מספר).
- 15 משפחות אלה, הרואות יתרונות רבים בנישואין בגיל צעיר, לא תמיד חשופות לתקשורת ולכל
- 16 שינוי בספר החוקים. למעשה, ממשפחות אלה נשללת זכות הבחירה, האם להמתין עם מועד
- 17 החתונה לאחר גיל הנישואין או לפנות לבית המשפט בבקשה למתן היתר להינשא.
- 18
- 19 22. בני זוג שנערכים לחתונה ללא ידיעת גיל הנישואין, נאלצים לפנות לבית המשפט לאחר
- 20 שמרבית ההכנות לחתונה כבר נעשות, לאחר שהקטינה כבר עוברים הדרכה וכל סביבתם
- 21 מתרגשת עימם לקראת ליל הכלולות, שאמור להיות רגע שיא בחייהם. ברגעים אלה, של
- 22 התרוממות רוח (ולא אחת יום – יומיים לפני טבילת הכלה במקווה), נאלצים הקטינה והוריה
- 23 לפנות לבית משפט בבקשה למתן היתר, בנסיון למנוע את עוגמת הנפש הרבה הכרוכה בדחיית
- 24 מועד החתונה. כל זאת, תחת הקדשת המחשבות לאופן בניית הבית, חיי הנישואין, והכנה
- 25 נפשית ורגשית לקראת החתונה. כפי שאני מתרשמת ממשפחות רבות הבאות בפני בית משפט
- 26 זה, מרביתן היו מעדיפות להימנע מכך, ולכתחילה לקבוע את מועד הנישואין למועד החוקי.
- 27 23. מעבר לחשיבות העלאת המודעות בקרב הציבור להעלאת גיל הנישואין נוכח ההשלכות
- 28 הקשות של נישואי בוסר על הקטין או הקטינה, על המשרד לשירותי דת והמועצות הדתיות
- 29 השונות, לדאוג לאוכלוסיות בהן ישנם ריכוזים של מגזרים המעודדים נישואין בגיל מוקדם,
- 30 ודווקא מתוך ראיית טובתן – לפעול ולחשוף אותן בכל דרך אפשרית לגיל הנישואין החוקי.
- 31 לטעמי, אין די בפרסום באתר המשרד לשירותי דת במרשתת כאשר למרבית האוכלוסייה
- 32 הרלבנטית אין "טלפונים חכמים". יש לפעול להפצת תיקון מס' 6 לחוק והעלאת גיל הנישואין
- 33 בדרכים אפקטיביות יותר (לרבות תליית שלטים במועצות הדתיות השונות). רק בכך תינתן
- 34 לציבור האפשרות לממש את הזכות לבחור כיצד לנהוג בכל הנוגע לקביעת מועד החתונה.
- 35

בית משפט לענייני משפחה בצפת

הקטין ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה

תיק חיצוני:

- 1 24. אשר למקרים בהם נערכים נישואי קטינים ללא פניה כלשהי לבית המשפט (ואף אלה למרבה
2 הצער, קיימים במחוזותינו), ברי כי אין די בפרסום כאמור, ומוטב יהיה כי הגורמים
3 המוסמכים במדינה וברשויות המקומיות, ידאגו לביצוע פעולות מתאימות לשם הגברת
4 המודעות לסכנות שבנישואי בוסר.
5
6 25. בחזרה לענייננו - לאור כל האמור לעיל, ובהצטרפות הטעמים שפורטו לעיל, שוכנעתי כי
7 התקיימו נסיבות חריגות הנוגעות לטובת הקטינה, ואשר מצדיקות היענות בחיוב לבקשה.
8
9 26. אני מתירה את נישואי הקטינה לבחיר ליבה ביום ביום
10 ומאחלת לזוג שיזכו להקים בית כשר ונאמן.
11
12
13 27. מאחר שב"כ היועמ"ש הינו צד להליכים מסוג, מדיניות היועמ"ש בהליכים אלה ברורה
14 ופורסמה בהנחיית י.מ. 4.1113, אני מורה לב"כ היועמ"ש לדאוג להמצאת פסק הדין בנוסח
15 שיפורסם, למשרד לשירותי דת, לעו"סיות המחוזיות לסדרי דין ולכלל המועצות הדתיות
16 במחוז צפון.
17
18 28. בנוסף, הנהלת בתי משפט תמציא העתק מפסק הדין למשרד לשירותי דת.
19
20 29. מתירה פרסום בהשמטת פרטים מזהים.
21
22 ניתן היום, א' סיוון תשפ"א, 12 מאי 2021, בהעדר הצדדים.
23

אביבית נחמיאס, שופטת, סגנית הנשיא

קובץ שאלות ותשובות שעלו בפורום רשמי הנישואין בשנת 2020

התודה והברכה להרב חזקיהו סאמין שליט"א
מנהל תחום רבנים ונישואין במשרד לשירותי דת
שעבר על השאלות והאיר ענינו.

כמו"כ תודה גדולה למנהלי מחלקות נישואין בארץ שערכו הגהה.
הקובץ הנ"ל אינו הלכה למעשה ועל כל ספק יש לעיין היטב בנוהל

אוריאל ישי גרשון
מחלקת נישואין מודיעין מכבים רעות
uriel_g@modiin.muni.il 058-4415403

רישום

מהם ההנחיות לפתיחת תיק בתקופת הקורונה שאין קבלת קהל?

- פתיחת התיק יכולה להתבצע ע"י שליחת ת.ז. ושאר המסמכים הנדרשים דרך דוא"ל, ולאחר בדיקת המסמכים ואישור המשרד לשירותי דת (שאילתא) ניתן לקיים שיחת וידאו עם הזוג, לוודא את הפרטים ושאר שאלות והחקירות הנדרשות, ולאחר קבלת עדות (שגם היא יכולה לעשות דרך הזום וכדו') והדרכת כלות ניתן לאשר את התיק.
- חתימת בני הזוג על ההצהרה יכולה להיעשות כשמגיעים לקחת הכתובה, או ממש סמוך למועד החופה באמצעות הרב העורך חו"ק (וזאת כמובן שהרב יתחייב מראש שלא יערוך החופה קודם החתמת בני הזוג על ההצהרה)
- הוראה זו היא לתקופת הקורונה בלבד

האם צריך לשלוח טופס הודעה על בחירת שם משפחה?

- בחוק ניתנה האפשרות לשנות שם משפחה במסגרת הרישום לנישואין באמצעות רשם הנישואין, לפיכך חובה על הרשמים לאפשר לבני הזוג לשנות את שם המשפחה באמצעות טופס מיוחד לשינוי שם, הטופס נשלח יחד עם העתקי תעודות הנישואין למשרד לשירותי דת, הטופס ישלח למרשם האוכלוסין (משרד הפנים) על ידי המשרד לשירותי דת.

האם יש אפשרות לרשום בן זוג מתחת לגיל 18?

- בית המשפט לענייני משפחה הוא הסמכות היחידה לאשר נישואין של קטינים - מתחת לגיל 18. התאריך הלוועזי הוא הקובע לעניין זה, אין מניעה לפתוח ולנהל את התיק טרם הגיעה לגיל 18, ובלבד שהנישואין יהיו לאחר גיל 18.

חתן שהוא אסיר כיצד הנוהל לפתיחת תיק נישואין?

- פותחים תיק במעמד הכלה - לא לפני שמוודאים עם רב שב"ס שאכן החתן מעוניין להתחתן עם הכלה הזו, צריך אישור עקרוני ממפקד הכלא שחתונה תיערך. החתן חותם על הצהרה אצל רב שב"ס, שישלח את המסמך ללשכת רישום הנישואין. כל שאר הפרטים והמסמכים מתנהלים כרגיל מול הכלה. לאחר אישור התיק, יש להיות בקשר עם רב הכלא לקביעת תאריך חתונה וכו'. וה"ה להיפך כשהכלה בכלא (במקרה כזה, יש לוודא שהכלה עוברת הדרכת כלות, ושיתואם ויאושר לה יציאה לטבילה במקווה).

הצהרת אבהות ניתן לחתום בפני רשם הנישואין?

- הצהרת האבהות יכולה שתעשה בבית הדין הרבני או בפני ג' רבנים בראשותו של הרב המורשה לנישואין (פרק ג סעיף 33).

ניתן לפתוח תיק לאזרח ישראלי המעוניין להינשא לתיירת יהודיה ללא אזרחות אלא רק עם אישורי עבודה?

- אפשר לפתוח תיק נישואין כששני בני הזוג יהודיים גם אם אינם אזרחי ישראל.

זוג שהתגרש לפני חודש וחצי ועכשיו רוצים להתחתן שוב האם חובה עליהם לשנות סטטוס בת.ז.?

• חובה. ההיסטוריה של מעמד האישי חשובה שתעודכן במרשם האוכלוסין בכדי למנוע בעתיד תקלות הלכתיות.

זוג שפתח תיק לפני שנתיים - לא התחתנו ולא ביטלו, היום החתן מבקש לפתוח תיק עם בת זוג אחרת האם ניתן לפתוח לו תיק מבלי לבטל את הרישום הקודם?

• ראשית יש לבטל את הרישום הקודם, אחר בדיקה שאכן לא נערכה החופה, יש להחתים את החתן על הצהרה, ולוודא מול הרב עורך החופה שאכן לא ערך את החופה (באם התיק התנהל ברבנות אחרת, יש להפנותו לשם לסגירת התיק, ובד בבד ליצור קשר איתם לבירור עוד פרטים שיסייעו לקבלת החלטה בעניין). ורק לאחר מכן אפשר לפתוח תיק חדש. חל איסור לרשם הנישואין לשתף את הצד השני בפרטי המקרה.

רישום גיורת האם מספיק תעודת המרה ומעשה בי"ד?

• כן. כמובן על החתן להביא אישור שאינו כהן.

האם בשעת פתיחת התיק צריך לשאול את הכלה על הריון?

• לא מופיע בנוהל שצריך לשאול שאלות בעניין זה, אבל כשיש סיבה לחשוש יש לשאול ואין להעלים עין, וכבר היו דברים מעולם... כמובן במקרה של הריון עליהם לחתום על הצהרת אבהות.

מה ניתן לצלם ואיזה מסמך חייבים מקור?

• כל מסמך המתקבל בלשכת רישום הנישואין חייב להיות מקור/העתק נאמן למקור. בעבר תעודת הגירושין והמעשה בי"ד המקוריים היו נשארים בתיק, אך כיום ניתן לסרוק את כל המסמכים המקוריים ולהחזיר לבני הזוג. חוץ מתעודת הרווקות המקורית שנשארת בתיק.

כלה תושבת חו"ל המציגה דרכון, האם צריך להוסיף במערכת את פרטי ההורים?

• חובה! חשוב להדגיש, כי רצוי מאוד לברר היטב את פרטי ההורים ולרושםם במערכת לפי המסמכים הרשמיים בחו"ל, אחרת התעודה לא תוכר שם. (בכתובה כמובן הדבר נתון לשיקול הילכתי, ויש לכתוב את השם היהודי של האב - גם אם לא נכתב במסמכים הרשמיים).

כלה שבאה להירשם עם חתן שמאושפז במחלה סופנית משום שהיא רוצה להחיות ממנו זרע האם לרושמה?

• במקרה כזה בלבד ניתן להקל ולבצע את הרישום בבית החולים, אך יש לבדוק שהחתן בריא מבחינה נפשית וכשיר חוקית לחתום (בכל ספק בבריאותו של החתן - אין לרושמו בלא היועצות עם המשרד לשירותי דת).

המשרד לשירותי דת

חתן שאין לו ת.ז משום שאבדה, האם ניתן לסמוך על דרכון?

• לא. כיום יש אפשרות להוציא בקלות ת.ז זמנית באתר משרד הפנים.

זוג ששניהם אלמנים חובה לרשום את פרטי בני הזוג שנפטרו כיצד נכון לבקש מהם פרטי בני הזוג שנפטרו על כל הרגישות שבדבר?

• יש לבקש מהם את תעודת הפטירה ושם נמצאים כל הפרטים הדרושים.

בחור התחתן 2014 והתגרש, ובא להתחתן בשנית, בת.ז מופיע רווק, כמובן צריך לדאוג לעדכון במרשם האוכלוסין לנשוי ואז לגרוש. השאלה לגבי הילד שנולד מגרושתו, איך מכניסים אותו לת.ז., חייב פסק דין של בית משפט או של ב"ד? או שאם ילך עם ת. הנישואין ותעודת לידה זה מספיק?

• החוק לא מאפשר לרשום שם האב רק בשנה הראשונה ללידתו או עד שלש שנים במקרים מיוחדים, מעבר לזה רק צו בית משפט. ועכ"פ יש לקבל ממנו הצהרה על הילד/ים, ככל אדם הבא להינשא ופרטי ילדיו לא מופיעים בספח אצלו (כדי להקל על הילד בעתיד מחשש "שתוקי", ובמקרה זה יש להמליץ לו לבצע הצהרת אבהות דוקא בב"ד, ולשמור עותק מזה בתיק).

זוג שפתח תיק ומבקשים לדחות החתונה ואין עדיין תאריך חדש, כמה זמן ניתן להשאיר תיק פתוח?

• עד שנה, העדים וההדרכה כפי שיקול דעת הרשם - (עד חצי שנה).

זוג שהתחתן ברוסיה חתונה אזרחית, והיום הגיעו לפתוח תיק ברבנות ובת.ז רשומים כנשואים האם תקין?

• זה תקין, רק לצרף תעודת נישואין האזרחית ולציין זאת בתיק, וכל שאר התיק מתנהל כפי מצבם האישי קודם לנישואין..

אדם שהתגרש אזרחית מבת זוג שאינה יהודייה ובתעודת הזהות רשום גרוש האם צריך עוד משהו?

• יש לבדוק שאכן התבצע גירושין אזרחיים, יש לדרוש הצגת המסמך מבית משפט לענייני משפחה בארץ, או מהרשויות המוסמכות לכך בחו"ל. כמו"כ יש לבדוק שמדובר בבת זוג שאינה יהודייה. מעבר לזה התיק מתנהל כרגיל - ככל גרוש. אם אין התרת נישואין או אם יש ספק אולי היא יהודיה - יש להפנותם לב"ד.

בשאלתה ממועצה אחרת נכתב "לא ידוע" האם ניתן לתקן?

• אי אפשר לשנות לבד, יש לבקש ממוקד שירת הים למחוק את התשובה הקודמת ואז לתקן.

כלה יתומה - בתעודת הנישואין מופיע שם של האמא ולא כתוב - ע"ה האם יש סיבה לכך?

- אין סיבה, במקרה של יתום מאחד ההורים יש לסמן בפרטי האב/אם "לא בחיים" ורק בעיסוק יופיע פס - .

כתובת המגורים המופיע בת.ז שונה ממה שמעודכן במשרד הפנים האם יש חיוב לשנות?

- לא. יש רק לרשום בשירת הים "כתובת נוכחית שונה" ולהכניס את הכתובת המעודכנת.

זוג שפתחו תיק ונפרדו האם שניהם צריכים להופיע לחתימה על ביטול תיק?

- גם קודם תאריך החתונה מצריכים ששני בני הזוג יגיעו לבטל את התיק. ולאחר תאריך החתונה ובמיוחד לאחר שנמסרה הכתובה לבני הזוג יש לדרוש הצהרה חתומה של שני בני הזוג שלא התקיימה חתונה ולא היה שום נתינת טבעת לשם קידושין. ואחר שהחזירו את הכתובה, יש ליצור קשר עם הרב עורך החופה ולוודא איתו שלא התקיימה חופה, ואז רק לבטל את התיק.

רווק שיש לו 2 ילדים שלא מופיעים בת.ז, האם לציין זאת בשירת הים? נציין שמתחתן עם גרושה שיש לה בת מנישואיה הקודמים.

- חובה לדאוג להצהרת אבהות, ולציין את הילדים ומספרי הזהות שלהם בתיק הנישואין. וכך גם הורה הרה"ג יצחק רלב"ג שליט"א יו"ר ועדת הנישואין - בכדי לצאת מדין יכיר.

זוג הורים שיש להם הוכחת יהדות אבל לא נישאו כדמו"י הבן בא לפנינו לפתוח תיק נישואין, האם יש חובה לשלוחו לבי"ד הרבני לקבלת היתר? או שבעניין זה יש סמכות לרב המורשה לנישואין לתת היתר?

- הדבר בסמכות מורשה הנישואין כמובן לאחר כל הבירורים הנצרכים (יהדות וכשרות).

זוג תושבי הארץ שנמצאים יחד בחו"ל מבקשים לפתוח תיק הם יגיעו לארץ שבוע לפני החתונה האם ניתן לפתוח ע"י אחד ההורים? והאם לדרוש אישור רווקות מחו"ל?

- אפשר לפתוח ע"י ייפוי כח, ובתנאי שכל האישורים קיימים דרכון/ת.ג. הורים וכו'.

זוג שמבקש לשנות שם משפחה ללוי למרות שאין הוכחה שהם לויים, רק הוא טוען כך, ולדבריו המשפחה מוכרת כלוי עוד מברית המועצות.

- כלל לא ברור שיש לנו (מחלקת הנישואין) סמכות להנפיק מסמך כזה (הכלל המשפטי הוא: סמכות שלא הוקנתה לך בחוק - אין לך אותה). לרב העיר - כסמכות דתית - יש סמכות להנפיק מסמך כזה.
- מעבר לכך, צריך הוכחה שאכן הוא לוי. ניתן לברר זאת ע"י כתובת הוריו וכדו'. אם אין לו הוכחה, או מה שמציג אינו מניח את דעתו של הרב, אין להוציא לו מסמך.

אישורי יהדות / גיור / היתר נישואין

זוג שנולדו בארץ, וההורים התחתנו בחו"ל מה הנוהל אומר?

- השאלה כמובן לעניין הוכחת יהדות: אם יש אחים/אחיות מאותה האמא או אחים/אחיות של האמא שהתחתנו בארץ ללא גיור זה הוכחת יהדות. ואם אין יש צורך באישור של רב או ביה"ד המוכר על ידי הרבנות הראשית לישראל (צריך לקבל אישור ממחלקת אישות וגירות) או אישור יהדות מבית הדין הרבני בישראל.

מבי"ד נשלח העתק תעודת גירושין ומעשה בי"ד למייל, האם זה מספיק או עלי לבקשו מהזוג?
• אם התקבל ישירות מביה"ד, א"צ לבקש מהזוג.

כלה גיורת שעברה גיור בארץ במסגרת צה"ל האם יש נוהל בעניין?

- יש לרושמה לנישואין ככל גיור אחר. (בסמכות הרב הרושם לנישואין לא לקבל את הגיור, ואז יש לפנות לרב חזקיהו סאמין מנהל אגף הנישואין במשרד לשירותי דת לקבלת הנחיות).

כלה מתרומת זרע / מבחנה מה התהליך?

- יש לקבל היתר מביה"ד (סעיף 44 לנוהל).

אם לשני ילדים שמבקשת אישור יהדות מכיוון שעוברים לגור באמסטרדם והקהילה מבקשת אישור, מה לתת לה?

- אם יש לה תעודת נישואין שהונפקה במסגרת לשכות הנישואין בארץ זה כמו תעודת יהדות. אם אין לה תעודת נישואין עליה לפנות באופן פרטי לבית הדין הרבני לפתוח תיק לבירור יהדות.

זוג שנשלחו לבירור בגין תיק אמוץ, האם בינתיים אפשר להפנות אותם לקבלת הצהרת אבהות מבי"ד כדי לזרז תהליך?

- אין בעיה, רק יש לציין בטופס ההפניה לבית הדין שבירור יהדות והיתר נישואין עקב האימוץ יתברר בנפרד.

זוג המעוניינים להירשם לנישואין, יש להם תאומים בני שנה וחצי, יש היתר נישואין והצהרת אבהות, אבל האשה נשאה קודם לכן ליהודי בחתונה אזרחית בליטא, והתגרשה ממנו אזרחית, ולאחר מכן הוא נפטר. בפס"ד היתר נישואין של בי"ד כתוב: זה אינו קובע את מעמדם האישי על המבקשים לפנות כמקובל לרב רושם הנישואין.

האם חובה לשלוח אותם שוב לבי"ד? כי הם כבר הביאו אישור יהדות וגם היתר נישואין כבר פעם שלישית.

- אף שעל פניו הם יקבלו היתר נישואין, מ"מ ברגע שהיו נישואין עם יהודי גם אם הם אזרחים חובה לקבל גט לחומרא או היתר נישואין, ואם יש לה ילדים מהראשון ונפטר ודאי שאין צורך בכלום, אבל אם אין ילדים לדעות שחוששים לנישואין נמצא יש חובת יבום או חליצה ולזה צריך היתר נישואין.

כלה ילידת הארץ הוריה מברית המועצות לא נשאו כדמו"י, 5 אחים שלה נשאו כדמו"י ברבנות שונות בארץ. מבדיקה שנערכה הרבנויות הסתמכו אחד על השני ורק הראשון עשה בירור יהדות וזאת על סמך עדויות בלבד כפי שהיה נהוג עד שנת 2000 ואין התייחסות באישור על שאר האחים מה עושים עם הכלה?

• במקרה זה יש לשלוח אותה לבית הדין הרבני. תקנות של בי"ד קובעות שאין להסתמך על תעודת נישואין של קרוב משפחה מדרגה ראשונה, אלא א"כ בוצע בעניינו בירור יהדות באמצעות מברר יהדות כפי שנכתב בנוהל סעיף 17ה.

בחורה ביקשה לפתוח תיק והיא בהריון, ועדיין לא בת 18 היא תהיה בעוד חצי שנה בתאריך הלידה המשוער. האם לפתוח תיק בכפוף לאישור בית משפט וכיצד משיגים זאת?

• מפנים אותם לבית משפט לענייני משפחה לקבלת היתר נישואין, עדיף לעשות זאת עוד קודם פתיחת התיק. הכלל הוא: לפתוח תיק נישואין לפני גיל 18 - מותר. להשיא - אסור. כמובן מעבר לג"ל, יש לעשות הכרת אבהות על ההריון.

ילדה יהודיה שנולדה מאמה יהודיה ואבא גוי, האם כשרה לכהונה?

• פגומה לכהונה. יש לשלחם לבית הדין הרבני לקבלת היתר נישואין.

זוג תושבי חו"ל מתחתנים בעוד 3 חודשים החתן יליד הארץ ויש תעודת נישואין של ההורים, האם זה מספיק או שיש צורך בעוד מסמכים? והאם אפשר לפתוח תיק נישואין באמצעות ייפוי כח.

• ניתן לפתוח תיק באמצעות ייפוי כח לשוהה בחו"ל, תעודת נישואין של הורים מעיד על יהדות, יש לבצע שאר בדיקות כשרות הנישואין, בעניין בדיקת הרווקות, אם הוא שוהה בחו"ל למעלה מחצי שנה צריך להביא אישור רווקות מרב בחו"ל המוכר על ידי הרבנות הראשית לישראל.

בן זוג מאומץ מה הנוהל?

• מפנים אתו לבי"ד לקבלת היתר נישואין הכולל בירור יהדות והיתר בבן/בת זוג המיועדת.

זוג שהתחתן בחו"ל אצל רב אורתודוקסי ורוצה כעת להירשם כנשוי בארץ מה ניתן לעשות?
• לא ניתן לפתוח תיק ולהנפיק תעודת נישואין לנישואין בדיעבד - נישואין שכבר התקיימו, עליהם לפתוח תיק 'אישור נישואין' בבית הדין הרבני בישראל, בית הדין מנפיק תעודת "פסיקתא" שיש לה תוקף כתעודת נישואין לכל דבר ועניין.

אישור ברית מילה תקף לגבי אישור יהדות?

• לא, רק אם מצורף לזה אישור יהדות.

כלה שעלתה לארץ ב - 1974 מברית המועצות, הוריה לא נישאו בארץ והיא התחתנה והתגרשה בת"א, האם ניתן להסתמך על ת. הגירושין או להפנות לבירור יהדות?

• אם התחתנה בלשכת נישואין בארץ ונשאה כדמו"י ומציגה תעודת נישואין מנישואיה הראשונים - אין צורך להפנותה לבית הדין לבירור יהדות. תעודת גירושין ללא תעודת נישואין אינה מהווה הוכחת יהדות, ויש לשלוח לבית הדין הרבני.

זוג שהופנה לבי"ד לבירור יהדות, האם רשם הנישואין לא אמור לקבל תשובה גם באופן פרטי?

• כרגע רק הזוג מקבל את התשובה.

מי שיש לה אישור יהדות האם צריכה תעודת נישואין של ההורים?

• לא אך יש לברר את שאר בדיקות כשרות הנישואין.

גויה שרוצה להתגייר ואין לה תעודה אזרחית ישראלית האם מעכב?

• בדרך כלל בית הדין אינו יכול לגייר לפני שתועבר עניינה לוועדת חריגים שתאשר לתת לה גיור.

כלה רווקה שיש לה ילד מחוץ לנישואין ממשהו אחר האם צריכה להביא הצהרת אבהות?

• כן. וגם צריכה להביא היתר נישואין - פנוי, מהחשש שמא נישאה לראשון וצריכה ממנו גט. באם הילד/ה פחות מכ"ד חדש יש להביא היתר מיוחד מבית הדין הרבני להינשא.

כלה שנולדה מאדם שאינו בעל האם (נולדה בשנת 89 והאם התגרשה בשנת 91) יש חשש לממזרות, היא הציגה פסק דין היתר נישואין, האם זה מספיק?

• כן ויש לצרף את הפסק דין עצמו לתיק הנישואין. אם ובפס"ד נטען שהאב גוי, יש לקבל אישור שחתן דידן אינו כהן. שאר התיק מתנהל כרגיל. יש לקרוא היטב כל פסק דין כדי לדעת ע"ס מה הוטבעו אדניו לענין יוחסין וכתובה וכו'.

יהודי שחי עם גויה ויש להם בת וכעת התגיירו האם והבת, האם צריך המתנת צ"א יום?

• כן, אך בתי הדין לגיור נוהגים לעשות בדיקת הריון ובזה לוותר על חודשי הבחנה.

כלה שיש בידה בירור יהדות, ההורים יוצאי רוסיה אין להם כתובה רק רישיון נישואין ממשלתי, מה נדרש שתביא עוד?

• כלום, רק ראוי ונכון לשאול ולברר על דברים נוספים על כשרותה, כגון, האם נולדה מנישואין ראשונים של האמא, אם לא, האם בעל הראשון/השני של האם/אביה גוי וכו', נפק"מ לכשרותה בכלל ולכהן.

כלה שרוצה להירשם וההורים שלה לא נישואין בגלל שהאבא כהן והאמא גרושה מה הדרישות?

• בירור יהדות כמו כל זוג שהוריו לא נשאו ברבנות, והחתן צריך להמציא אישור שהוא לא כהן. עדיף במקרה זה לשלוח לבי"ד לקבלת היתר נישואין.

אמא של החתן מגיעה ומצהירה כי החתן חי עם הכלה קודם גירושה, והכלה נתעברה ממנו באותה עת והפילה, וגם דוד החתן מעיד על כך. נבדק במשרד הפנים לא היו גרים באותה כתובת באותה עת, ולא נכתב הערה בתעודת הגירושין כיצד עלינו לנהוג?

- יש לשלוח אותם לבית הדין ובמקביל להעביר את המידע לבית הדין.

חתן מבני העדה האתיופית שהוריו התחתנו שם, וחמשה מאחיו התחתנו כאן בארץ כדמו"י, האם לדרוש מהחתן המצאת אישור יהדות?

- אין צורך אם הם אחים מאותה האמא, ובלבד שייבדק שהאחים לא נדרשו לגיור, כמבואר בסעיף 17 ה לנהל תש"פ.

אשה שהתגרשה לפני חצי שנה ויש לה תינוק בן 8 חודשים, החתן טוען שישנה פסקה של מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל שיש היתר להינשא במקרה כזה.

- אם האשה לא מינתה והחתן החדש יתחייב לפרנס אותו כ"ד חודש הוא יקבל היתר, על כל פנים הסמכות הבלעדית להנפקת ההיתר היא של ביה"ד.

חתן בחור ישיבה שעבר גיור אצל הרב קרליץ ומתחתן בעוד חודש מה ההליך?

- נדרש אישור מבית הדין הרבני האזורי על אישור הגיור (הפרטי) שנעשה

האם ניתן לרשום כלה מאומצת ורק אח"כ לשלוח לבי"ד או מראש לשלוח?

- ניתן לפתוח תיק ואח"כ לשלוח לבי"ד.

רווקות

האם גיס יכול להיות עד רווקות?

- בנוהל כתוב קרוב 'מדרגה ראשונה' ולא צוין בעל אשתו לכן יכול להצהיר.

תעודת רווקות לכלה מאומצת מספיק אישור בי"ד?

- כלה מאומצת צריכה להביא היתר נישואין - אימוץ מבי"ד, הכולל כשרות ויהדות כללית, ככל שבית הדין בירר גם את עניין מעמדה האישי פנוייה/רווקה וציין זאת בהחלטה אין צורך בעדים. ככל ולא ציין זאת, יש צורך בבירור רווקות - הצהרת עדים על מצב אישי.

כלה תושבת קרית ארבע, החתן תושב ירושלים, האם הכלה יכולה להגיע עם עדים במקום להביא ת. רווקות?

- כן ודאי, יצאה הנחייה בנושא לפני מספר שנים.

יהודי שאינו אזרח ישראלי ופונה לקבל תעודת רווקות (כנראה לצורך נישואין בחו"ל) כיצד?

- לרושם הנישואין הסמכות להנפיק "תעודת רווקות" כהגדרתה בנהל, רק עבור תושב העיר בה מונה. לפיכך אין לשום רשם נישואין אפשרות להוציא לו תעודת רווקות. ויש להפנותו לרב הקהילה שם או לבי"ד להוציא אישור רווקות (לפי סעיף 56א, 59א לנהל הרה"ר)

המשרד לשירותי דת

גוי יכול להיות עד רווקות?

• לא.

קראי שאין לו קבלת חברות יכול להעיד רווקות?

• כן יכול. בנוהל נכתב יהודי, ולא נכתב פסול קהל, וקראי הוא יהודי.

כאשר מגיעה בקשה ב"שירת הים" לאשר אדם שנרשם במקום אחר אני צריך להזמין אותו

אלי?

• אין צורך אם יש לכם מידע שלילי שנוגע לכשרותו ומעמדו האישי, עליכם לרשום "ידוע" ולציין מה המידע. ואם אין שום מידע יש לרשום "לא ידוע".

עדי רווקות לתושב חוזר אחרי 13 שנה בחו"ל, חזר לפני 3 חודשים אין מי שיעיד עליו שם מה

לעשות?

• להפנות לבי"ד הרבני להוצאת היתר נישואין - פנוי.

אלמן מעוניין להתחתן בארה"ב האם מקבל תעודת פנוי מהמועצה?

• אם התעודה היא לצורך חתונה עם יהודייה כדמו", ניתן לתת לו תעודת רווקות (כמובן לאחר בירור יהדות ורווקות, וקבלת תשובת המשרד - 'שאלתא'). לא נותנים תעודת רווקות לצורך חתונה אזרחית, במקרה זה יש לשלוח אותו לקבלת אישור מהמשרד לשירותי דת.

זוג שהתגרש לפני 3 חודשים וכעת רוצים לחזור האם צריכים עדי רווקות?

• אין חילוק בנוהל, ועל כל תיק צריך עדי רווקות/פנוי.

הרב חזקיהו סאמין העיר כי, לדעתו זה תלוי אם עברו 3 חודשים - צריך, ואם עדין לא עברו שלשה חודשים - אין צורך.

אבא של בחורה שגרה בארה"ב ומתחתנת בחו"ל מבקש תעודת רווקות עבור בתו - מה לעשות ?

• לפי הנוהל הבת צריכה להגיע ולחתום על הצהרה, ללא זה אין באפשרותנו להנפיק תעודה, בכל מקרה כזה יש להפנות למשרד לשירותי דת.

בחור שרוצה להנפיק תעודת רווקות ע"מ להתחתן ברוסיה בחתונה רפורמית האם ניתן למנוע

ממנו להוציא?

• לא ניתן להנפיק תעודת רווקות עבור נישואין אזרחיים (סעיף 60ד לנוהל). בכל מקרה כזה יש להפנות למשרד לשירותי דת

כתובה / העתק כתובה

זוג שהתחתנו ויש ספק אולי העד פסול, כתבו כתובה אחרת בתאריך אחר מהחופה עם עדים אחרים, אלו עדים ואיזה תאריך רושמים בתעודת הנישואין?

- לכתוב תאריך ראשון והעדים הראשונים, ולציין ליד שם העד הפסול "פסול", משום שאף אחד לא יכול לפסול קידושין שנעשו בקהל עם ועדה, במיוחד לדעת החתם סופר שהחתן יכול לומר "לתקוני שדרתיך".
- ויש שכותבים כעין נוסח "דאשתכח ביה טעותא" אך במקום דאשתכח כותבים נמצא העד פסול, כללו של דבר ככל שהעניין מפורט בכתובה הרי זה משובח.
- אם העד פסול ודאי, כגון דוד החתן, חוץ מהכתובה יש ליתן שוב טבעת, אך אין לברך לא ברכת הקידושין ולא ז' ברכות. ובכה"ג הוראת הרב יצחק רלב"ג שליט"א לרשום בתעודת הנישואין את העדים השניים בתאריך השני.

זוג ההולך לפי מנהגי חב"ד האם יש כתובה מיוחדת?

- כן, נוסח נחלת שבעה. מעבר לכך מנהגם לעשות קנין ולחתום בבוקר יום החופה על הכתובה (אם עדי הקידושין אינם עדי הכתובה יש לכתוב בתעודת הנישואין את עדי הקידושין).

מה כותבים בכתובה לכלה שיש לה ילד מחוץ לנישואין?

- או "כלתא" או "איתתא" וכסף זוזי מאה.

האם אבא של גיס החתן כשר לעדות בחופה?

- אבא של בעל אחות כשר. בעל כאשתו זה דין ולא קירבה ולכן לא ממשיך מעבר לאותו אדם נשוי (בעכ"א/אשה כבעלה), והפסול הוא רק עליו ולא על אשה אחרת או אביו ואחיו.

תעודת נישואין

נכד ביקש תעודת נישואין של הסבא שלו. האם ניתן למסור לו?

- יש לבקש יפוי כח של הבן + צו ירושה.

זוג שלא החזיר שום מסמכים ואין אתו קשר, מה דינו?

- לאחר 45 יום ולאחר יצירת קשר ללא הצלחה עם הזוג, יוצרים קשר עם הרב המקדש שיחתום על הצהרה שערך חופה לזוג הנ"ל ומנפיקים ת. נישואין מקור ללא שמות העדים (אם הרב זוכר את שמות העדים - יש לכתבם), ושולחים למשרד בלבד, הזוג לא יקבל ת.נ. עד שיחזיר את המסמכים.
- אם המסמכים אבדו, וגם המקור אינו בנמצא - יש לזמן את הזוג ולערוך לו כתובה דאירכסא, ואחר חתימת עורך החו"ק על הצהרה הנ"ל - ניתן להנפיק ת.נ. כרגיל.

כלה שנשאה לפני 4 שנים ונמצאת בחו"ל מבקשת צילום של כל התיק שלה. האם מספיק פניה שלה במייל?

- אם מצרפת ת.ז. זה מספיק. (יש לציין, שפרטים/מסמכים אישיים על בעלה - כגון, ת. גירושין קודמת שלו - אין לתת לה ללא הסכמה שלו).

האם ניתן להוציא העתק תעודת נישואין מזוג שלא נרשמו אצלי?

- לא ניתן להוציא העתק מקורי אלא רק היכן שנרשמו.

בתעודת נישואין שלא מופיע שם האב כיצד ניתן לתקן?

- לפנות למשרד לשירותי דת ולהגיש בקשה לתיקון תעודת נישואין, לא כל בקשה לתיקון ניתן לתקן.

עו"ד המבקש העתק תעודת נישואין של לקוח שלו האם ניתן לתת לו?

- רק בצירוף יפוי כח של בעל התעודה, ות.ז. של העו"ד.

כשמנפיקים העתק ת. נישואין ובמקור כתוב מספר דרכון, ניתן לשנות לת.ז.?

- בהעתק כותבים בדיוק מה שמופיע במקור, כל שינוי מחויב אישור מהמשרד לשירותי דת.

פנתה אשה והציגה צילום מתעודת נישואין שלה שקיבלה ממשרד הדתות, האם מותר להדפיס לה העתקה מהתעודה על דף הולוגרמה עם חותמת?

- אם המסמך הגיע ישירות מהמשרד ללשכת הנישואין - כן. ואם לא - אין לנו בירור שזה לא זיוף, לכן יש לאמת את המסמך מול הרישומים בארכיון.

רבנים

במקרה שהזוג נרשמו בארץ ואת החופה רוצים לערוך בחו"ל כמובן עם רב מאושר מה הנוהל?

- לפי נוהל תש"פ (סעיף 87) ניתן לאשר חופה כזו. כל התיק מתנהל כרגיל, רק יש לוודא כי רב המופיע ברשימת הרה"ר יערוך את החופה.

האם רב מושב מוסמך להוציא ת. רווקות?

- אם אינו בתפקיד של מורשה לנישואין, לא יכול להוציא תעודת רווקות.

מה הנוהל לגבי ת.ז. של הרב המקדש יש הרבה שלא מופיעים?

- צריך לבקש מאלו שלא מופיעים, וגם את מספר הטלפון.

חתן שמבקש שראש הישיבה יערוך לו את החופה והוא לא מופיע ברשימה מה לעשות?

- התקנות מאפשרות לרב המורשה לפי שיקול דעתו לאשר רב לעריכת חופה וקידושין גם אם אינו מופיע ברשימה.

הרב שעורך חופה יכול להיות עד קידושין?

• בהחלט כן.

גירושין

ת. גירושין ומעשה ב"ד חייב להיות מקור או תקף גם צילום?

• צריך לבקש מקור או העתק נאמן למקור מבי"ד, אך לא צילום.

גרושה ואלמנה האם צריכה להמציא את תעודת הגירושין והפטירה או רק האחרון מביניהם?

• אם נישאה ברבנות, מספיק האחרון רק ייתן דעתו על נישואיה הקודמים: א. אסורה לכהן.
ב. אסורה לבעלה הראשון או למי מקרוביו. וכן יבדוק שאינה זקוקה ליבום ככל אלמנה, לב-
דוק אם יש הערה במעב"ד הקודם וירשום בכתובה 'ארמלתא דהות מתרכתא מקדמת דנא'
ולהיפך.

האם ניתן לאשר פתיחת תיק לגרושה על סמך תעודת גירושין בלבד?

• תעודת גירושין אינה מספקת, צריך להמציא גם מעשה ב"ד וגם תעודת נישואין, ככל ואין
לה תעודת נישואין צריך לברר את יהדותה.

מחזיר גרושתו רק לכלה יש תעודת גירושין החתן לא מוצא. זה מספיק?

כן זה מספיק

חתן מבקש לקבל העתק תעודת גירושין שלו מהתיק שלו ניתן להביא לו?

• כל מסמך שהוא בעצמו הביא ניתן להביא לו צילום מתיק הנישואין.

גרושה שרוצה לחזור להינשא לגרוש שלה תוך צ"ב יום אפשרי?

• לגרוש שלה יכולה.

גירושין שנעשו בבי"ד בחיפה האם ניתן לקבל את העתק התעודה בבי"ד של פתח תקוה או

ת"א?

• לא. לכל בי"ד יש את המערכת שלו רק בירושלים יש מערכת כללית.

גרוש שבא להירשם ויש לו ילדים שרשומים בת.ז האם לבקש הצהרת אבהות?

• אם ילד נולדו לאחר הגירושין יש לבצע הצהרה על אף שבנוהל אין צורך בהצהרה מ"מ
עדיף.

זוג גרושים שאחד מהם התגרש בחו"ל וקבלו אישור ממחלקת אישות וגירות האם צריך לעדכן

את בי"ד על הגירושין הנ"ל ?

• אם הוא אזרח ישראלי צריך לדאוג שהגירושין יהיו מעודכנים במרשם האוכלוסין.

הדרכת כלות

גרושה בת 60 האם צריכה אישור הדרכת כלות?

- גם גרושה/אלמנה בת 90 צריכה לספור 7 נקיים, כי מי יודע אם נטהרה כדין לפני שהזדקנה ואולי נטמאה אח"כ.

לא אחת נתקלים בזוגות שפותחים תיק במועצה מסוימת ואת הדרכת כלה באים לעשות במועצה אחרת ואומרים שברבנות אמרו להם שניתן לעשות. כיצד ניתן למנוע דברים כאלו בעתיד?

- יש למנוע זאת ככל האפשר, ואם בכל אופן מגיעים יש לגבות תשלום עבור ההדרכה, כי תשלום האגרה כוללת גם הדרכת כלה וזה שולם במועצה הרושמת.

אגרה

מה ההגדרה להנחה עבור עולה חדש ?

- תעודת עולה ושנתיים ראשונות בלבד.

אם מבקשים 2 העתקות מקוריות מאותה תעודה כל אחד זה 65?

- לא. השניה 20 ₪. (משתנה מעת לעת)

האם יש הנחה לאסיר באגרה?

- לא. אלא אם כן הם מוכרים ברווחה ודרך זה אפשר לתת הנחה.

זוג שביטל תיק נישואין מקבל חזרה את כל התשלום?

- מקבל חזרה בניכוי אגרת פתיחת תיק (כיום 179 ש"ח).

זוג שמצרף הסכם ממון מעו"ד האם יש אגרה?

- אם הרב המורשה מחתים אותם גובים תשלום מלא (האגרה היום - 271 ₪), ואם הרב המורשה לא מחתים אז לא גובים.

תלמידת מדרשה או סטודנט מחו"ל האם זכאים להנחה?

- אין הנחה לבנות מדרשה או סטודנט מחו"ל.

האם תרגום ת. נישואין חייב נוטריון ומה האגרה?

- לשכות הנישואין והמשרד לשירותי דת אינם מתרגמים ורק נוטריון חותם ובתשלום מולו כחוק.

האם אישור רווחה לקבלת הנחה מוגבל בגיל, אם החתן בן 23 אבל עדין גר עם ההורים?
 • החתן צריך להיות מוכר ומטופל ברווחה והאישור צריך להיות על שמו.

כלה שפתחה תיק בת"א ובאה ללשכה אחרת כדי להוציא תעודת רווקות אבל לא בשירת הים האם לגבות תשלום?

• על הנפקת תעודת רווקות ניגבת אגרה מלאה, אם הגיעו רק לגביית עדות (באמצעות שירת הים) ללא צורך בתעודת רווקות אין על זה אגרה.

זוג שנרשם ותאריך החתונה נקבעה לעוד שבעה חדשים החתן חייל ורוצה לקבל הנחה של חוגר שמסתיים עוד שבועיים האם ניתן לתת הנחה?
 • אם בעת הרישום הוא זכאי - ניתן הנחה. הכל הולך אחר מועד פתיחת תיק הנישואין.

קבלנו מבי"ד לגיור בקשה להעתק תעודת נישואין נאמן למקור האם לגבות תשלום?
 • כל טופס הניתן לבני הזוג כרוך בתשלום. אך אם זה פניה ישירה מבי"ד ולא דרך הזוג זה ללא תשלום.

עקב פטירה ל"ע של הכלה, בביטול התיק האם מחזירים את כל הסכום או משאירים את אגרת ביטול של 179 ₪?
 • אין לנו שיקול דעת בעניין זה, ולכן עם כל הצער - עלינו לגבות אגרה כחוק.

כללי

זוג שערכו הסכם ממון ואינם מעוניינים לסרוק אותו בשירת הים, האם אפשרי להדפיס לרב המקדש את נוסח תוספת להסכם ממון, למרות שאנו לא יודעים את תוכנו כלל?
 • ככל שלא נחתם ההסכם בפני הרב המורשה ולא עבר על תוכנו, אין לנו לעזור ולסייע בעניין.

האם יש מניעה להתחתן בשושן פורים דפרוות?
 • לא. עיין שו"ע אורח חיים סימן תרצו.

בהעתק נאמן למקור מי חותם הרב או הרשם?
 • מי שמנפיק את התעודה, שזה אומר גם הרשם יכול לחתום.

כשמופיע תיק "מעבר בין מועצות" ולא נותן לפתוח הם טוענים שהגישו בקשה לפתיחת תיק באינטרנט אך עדין לא פתחו פיזית מה עושים?
 • למעבר בין מועצות נדרשת התערבות המשרד, החשש הוא שבני הזוג יפתחו במקום מסוים ושם יגלו דבר המונע מהם להינשא - יסגרו את התיק וילכו למקום אחר, ולכן בכל מקרה כזה המשרד לשירותי דת מבצע בדיקה מול לשכת הנישואין שפתחה את התיק הראשון.

זוג שפתחו תיק וביטלו והוחזר כספם למעט אגרת פתיחת תיק, וכעת רוצים שוב להינשא, האם פותחים תיק חדש או ניתן להחיות את הישן?

- גובים אגרה מלאה, על אף ש"מחיים" את התיק הישן.

האם ניתן לקבל טופס הכרת אבהות בפקס?

- אם זה על הורי החתן/כלה מתיק נישואין שנפתח ברבנות אחרת אין בעיה. אם זה הצהרת אבהות שמתקיימת על הריון הכלה מהחתן הרי זה מחוייב חתימה בפני שלשה

מתקשרים מארגון צוהר ומבקשים ת. נישואין של הורים האם ניתן לתת להם?

- בהחלט. צוהר זה אחד מלשכות הנישואין ויש לתת מידע לכל פקיד נישואין (צוהר - נישואין, הם סניף של רבנות).

אישור טבילה האם הכלה יכולה למסור לרב המקדש או צריכה לשלוח לרבנות?

- יכולה להעביר באותו הערב לרב עורך החופה, והוא מעביר את האישור יחד עם ההעתק הכתובה לרבנות.

זוג שרוצים להעביר תיק לרבנות אחרת צריכים להגיע לרבנות?

- כל עוד שהעברה מתבצעת בתוכנה אין צורך.

נשמח לקבל הסבר אם מופיע בתיק "קיים תיק נישואין עם בן זוג"?

- כל אדם שבמערכת שירת הים נמצאת תעודת נישואין שלו אפי' מנישואין קודמים, תופיע הערה זו. לכן אין להתרגש מהערה זו, רק לוודא שאכן הוא "גרוש/אלמן", ולטפל בהתאם.

חתן מספר במעמד פתיחת התיק שהכיר את הכלה שהגיע לביקור ב"שלוותה", והיא הייתה

בטיפול נפשי "חרדתית" הוא בן 29 והיא בת 20 האם צריך אישור אפוסטרופוס?

- אם עולה חשד סביר שיש אפוסטרופוס, או חשש חוקי אחר (כשירות) האוסר נישואין אלו חייב להידרש לנושא ולברר קודם אישור התיק, ולקבל מכתב מעו"ס בימ"ש/רופא וכדו' על כשרותם להינשא (עיין בנוהל סעיף 51).

חתן שמתחתן עוד יומיים ומגיע לפתוח כעת תיק עם כלה שמאושפזת בבי"ח - הכלה ודאי לא

תוכל לטבול וספק אם תבריא ויחיו יחד, האם לפתוח תיק במצב כזה?

- צדבר זה מאד רגיש ויש לנהוג בחכמה עדיף להתייעץ עם המשרד לשירותי דת.

זוג קראים צעירים שכעת חזרו בתשובה ורוצים להינשא כדמו"י הרב מוכן לערוך להם חופה,

האם צריך לפתוח להם תיק כי הם רשומים במשרד הפנים כנשואים?

- לכאורה אין לרושםם כיוון שהם יהודים ורשומים כנשואים לא ניתן להפיק להם תעודת נישואין על אף שהנישואין שנעשו באמצעות העדה הקראית אינם כדמו"י ועל כן יש לשולחם לבי"ד להוציא אישור נישואין "פסיקתא" ולקבל הנחיות בית הדין בעניין עריכת חו"ק האם קידושין בספק או קידושין רגילים.

כלה שיש לה רגישות לתכשיטים ויש לה דחיה לכל סוג של תכשיט, האם להציע להם כמו בעבר לקדש במטבע?

• הב"ש מתנגד למטבע, ואף שהאבני מילואים דחה דבריו מ"מ אם יש דרך אחרת עדיף. בכול מקרה אין חיוב שהדבר שאיתו היא מתקדשת יהיה עליה כל החופה.

אחים חורגים יכולים להינשא?

• אם לכל אחד מהם יש אב ואם שונים - מותרים.

כלה שלא מעוניינת לטבול במקווה אלא רק בים, טוענת שהרב המקדש התיר לה, מה לעשות?

• יש לפנות בתלונה לוועדת הנישואין שע"י הרה"ר.

מהו סוג המטבע "זקוקים" ואם כן מה רושמים במערכת?

• זקוק הוא מטבע אוסטרי. תקנת קהילות אשכנז לפני כ-700 שנה הייתה שכל כלה תקבל אותו סכום, ולא אחת יותר ואחת פחות (כמנהג בני ספרד עד היום). ולכן תיקנו שרווקה תקבל 200 זקוקים וגרושה תקבל 100. במערכת אין התייחסות לדבר.

זוג שהגיעו לפנינו, אם הכלה התגיירה כשהכלה הייתה בת 3, ויש לה תעודת גיור, החתן מברזיל בן 32 עלה לפני 8 שנים, האם צריך גם את תעודת הגיור של האם או מספיק של הכלה? ולגבי החתן יש לו תעודת יהדות כשעלה לארץ האם לשלוח אותו לביה"ד לבירור יהדות?

• לגבי הכלה, ניתן להסתפק בתעודת הגיור שלה (אין צורך בתעודת הגיור של אמה). לגבי החתן, אין צורך לשלוח אותו לבית הדין אישור יהדות תקף לעולם (רק יש לוודא שהרב החתום על התעודה מוכר ע"י הרה"ר לישראל), ומן הראוי לבקש אישור רווקות לתקופה של עד עלייתו ארצה.

זוג מבוגר שלא מוצאים העתק תעודת גירושין וגם בבי"ד לא מצאו כי עברו מעל 40 שנה מה עושים?

• מזמינים את התיק מהגנזך, לדבר על זה עם המזכיר הראשי של בית הדין.

המבקש צילום ת.ז. של אשתו מתיק הנישואין אפשר לתת ללא אישור האשה?

• אין לתת מסמכים של צד אחד לשני ללא הסכמת אותו צד.

מה עושים עם זוג שלא מחזיר מסמכים לאחר החתונה?

• הנוהל ברור: תוך 45 יום יש להנפיק ת.ג., וזאת לאחר פניה לזוג אחר שבועיים, ושוב אחר חודש, ולאחר קבלת הצהרה מהרב עורך החו"ק שאכן נערכה החופה ושמות העדים - אם זוכר. ואם לא זוכר, יש להוציא העתק תעודה גם ללא פרטי העדים. העתק ישלח למשרד הדתות על מנת שיהיה רישום ולא נגיע ח"ו להיתר א"א לעלמא. יש לציין בתיק: נמסר לידי משרד הדתות, כך גם נדע שהזוג לא קיבל את התעודה. בצרופות יש לסרוק פעמים את ההעתק גם על המקור וכך ניתן לסגור את התיק. כשיגיעו ניתן לתקן ולהנפיק.

המשרד לשירותי דת

תעודה וכתובה

נהלים הנחיות עדכונים וחדשות בנושא הרישום לנישואין

מופיע שהכלה נולדה פחות מ-9 חודשים מה עושים?

- לכתחילה צריך הצהרת אבהות. אם הוא רשום אצל האבא בת.ז. זה מראה שלקח אחריות. שמבקשים "הצהרת אבהות" מההורים, מן הראוי לבדוק קודם ברבנות בה נעשה רישום ההורים, האם יש שם הצהרה, וכך לחסוך ביורוקרטיה).

חתן שיש לו ילד לא יהודי מנישואין אזרחים דרוש בדיקה מיוחדת?

- כלום. במערכת יופיעו הילדים ושם צריך לכתוב עליהם פרטים.

כשמופיע שלידת החתן פחות מתשעה חודשים, אבל יש 7 חודשים, האם גם אז יש ענין לחקור

- לקרוא להורים להצהרה, או אמרין שילדת לשבעה?
- סמכין שילדה לשבעה חודשים, וכל שהולד נוצר תוך ג' חודשים לחתונה לא חיישין. ואין צורך לחקור את ההורים

כהן אלמן נפגש עם אלמנה משני בעלים ששניהם נפטרו ל"ע מה לעשות?

- לפי הנוהל יש להפנות לבי"ד לקבלת היתר נישואין, כי פוסקים כמו רבי (רבנו הקדוש), שבתרי הוי בגדר אישה קטלנית.

כלה המבקשת להפתיע את החתן ביום הולדתו ולהביא רב מקדש לאותו יום ולפתוח תיק

- ברבנות. מה עושים?
- לפי הנוהל החתן והכלה צריכים להגיע לרישום ולחתום, לכן מעשה זה אינו חוקי.

בת משפחה שהכירה בשידוך בן שומר מצוות ואחרי בירור התברר שהוא בן לעדה הקראית

- האם יש בעיה?
- הקראים יהודים ע"פ ההלכה, אך צריך לבצע הליך "קבלת חברות" בפני רב המוסמך לכך (יש מחלוקת האם כשרים לבוא בקהל או לא, וכיום נוקטים להקל).

בברכה רבה,

הרב חזקיהו סאמין

מנהל אגף שירותי דת (נישואין, כשרות ורבנים)
הממונה על המחוז לפקודת הנישואין וגירושין (רישום)
המשרד לשירותי דת

כתובת לשאלות, תגובות והערות: 02-5311176 מייל: Samin@dat.gov.il פקס: 02-6529221